

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๑๔ สุขุมวิท ๒๓ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๙-๕๐๐๐ ภายใน ๑-๕๖๖๖ โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๒๕๔-๐๓๑๔

ข่าวจากหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ฉบับประจำวันที ๘ เดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๕๖ หน้า ๑๓ มูลค่าข่าว ๒๖๘,๒๖๘.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูที่ได้ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ด้วยรัก-ลภัย เมตตา ต่อผู้หลงผิด เปิดพื้นที่ให้หัยดัยน

“อิสราภาพ” คำๆ นี้ ช่างเป็นคำที่มีคุณค่ากับบุคคลที่ถูกจำกัดพื้นที่จำกัดอิสราภาพ และต้องไปอยู่ในสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งเรียกมันว่า “เรือนจำ” เหตุเพราะเขาเป็นผู้ต้องขัง ในสังคมมองผู้ต้องขังด้วยสายตาระแวดระวังไม่ไว้วางใจและตกอยู่ในความคิด ความเชื่อและทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ต้องขังมานานแสนนาน แม้ว่าพวกเขาจะได้รับการปล่อยตัวออกมาจากเรือนจำแล้วก็ตาม หรือบางคนกำลังจะถูกปล่อยตัวออกมาในไม่ช้านี้ พวกเขา ก็ยังมีความรู้สึกกลัวๆ กลัวๆ ที่จะก้าวออกมาจากจุดนั้น

เพียงเพราะว่าความรังเกียจและมองพวกเขาด้วยสายตาที่ไม่เป็นมิตร บ่อยครั้งที่ผู้ต้องขังได้รับอิสราภาพ หากแต่ความคิดต่างๆ ก็พร้อมพรูออกมา เกรงว่า... สังคมจะยอมรับได้ไหม ญาติพี่น้องคนในครอบครัวจะคิดอย่างไร แม้ใจที่ไม่อยากจะออกจากเรือนจำ อยากได้อิสราภาพ หากแต่อีกใจหนึ่งก็มีความกังวลอย่างหนักเช่นกัน

จากสภาพปัญหาของความรู้สึกนึกคิดของคมในสังคมที่มีต่อผู้ต้องขัง ส่งผลให้พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ซึ่งทรงงานด้านความยุติธรรมในสังคม ทรงเห็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนที่ยังโอกาส และกำลังจะด้อยลงไปอีก ยิ่งทำให้พวกเขาถูกกดทับๆ จนไม่มีที่ยืนอีกต่อไป จากความทุกข์ของผู้ที่ถูกจำกัดอิสราภาพ ทรงทำให้เกิดพลังในการหาทางช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม อีกทั้งทำอย่างไรให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้รับความรัก ความเมตตา และโอกาสจากผู้คนในสังคมด้วย ทรงเชื่อว่า คนเราเมื่อทำผิดและได้รับโทษย่อมเป็นคนดีได้ หากสังคมรอบข้างได้มอบกำลังใจ ความรัก มิตรภาพ ความอบอุ่นและความไว้วางใจให้กับ

พวกเขา

โดยเมื่อเร็วๆ นี้ ได้มีกิจกรรม “คนไทย ขอมือหน่อย” คนละไม้ คนละมือ เพื่อสังคมน่าอยู่ ณ ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลเวิลด์ เพื่อต้องการบอกเล่าให้ผู้คนในสังคมรับรู้ความทุกข์ ความรู้สึกของผู้ที่เคยกระทำผิด โครงการกำลังใจในพระดำริที่นี้ ใช้ชื่องานเสวนาครั้งนี่ว่า “ถูกแจดอกที่สอง : เปิดประตู เปิดใจ จับมือเดินไปพร้อมผู้ต้องขังหญิง” โดยต้องการสร้างความเข้าใจผ่านเรื่องเล่า ผ่านประสบการณ์การลงพื้นที่หนึ่งในนักวิจัยคนสำคัญ คือ รศ.ดร.เนกาภรณ์ หะวานนท์ อาจารย์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) เริ่มเล่าว่า มนุษย์เรทุกคนย่อมมีโอกาสทำผิดพลาดได้ จะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวเราก็ได้ ก้าวเข้าสู่กับดักนั้นแล้ว ทั้งนี้ ชีวิตของผู้ต้องขังล้วนเป็นชีวิตที่ถูกกลืนจริงๆ เมื่อลงพื้นที่พูดคุย ฟังเรื่องเล่าของผู้ต้องขังหญิงคนแล้วคนเล่า มองเห็นว่าการที่พวกเขาแต่ละคนกล้าหาญที่จะเล่าเรื่องส่วนตัวของตัวเอง มันทำให้ผู้ฟังได้รับบทเรียน

ในเรือนจำไม่ได้แตกต่างจากพวกเรา ดังนั้น พวกเราในสังคม จึงเสมือนกุญแจดอกที่สองที่จะเปิดประตู เปิดใจให้ผู้ที่เคยถูก คมขัง ก้าวผ่านเรื่องราวที่ผ่านเข้ามาให้ได้ ทั้งนี้ เขาก็ได้รับโทษ ในสิ่งที่ได้ทำลงไป ก้าวจากสิ่งที่ได้กระทำผิด ก้าวออกจากเวรกรรมและก้าวออกจากสังคมได้เต็มที่”

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่ก้าวเข้าสู่เรือนจำในวันแรก ต้องเดิน ผ่านประตูบานแล้วบานเล่า ส่วนใหญ่เขาจะถามตัวเองว่า “เขา ผันไปรีเปล่า” “ทำไมต้องมาอยู่ในที่แห่งนี้ ไปไหนไม่ได้” การใช้ชีวิต อาหารการกิน ที่หลับที่นอน จะอาบน้ำ เขาก็เลือกไม่ได้ เป็นความกดดันของคนที่นี่เพิ่งก้าวเข้าสู่เรือนจำในช่วงแรก

เหมือนอย่างเช่นการที่เราจะนั่งรถไปกับคนรู้จักกันดี แต่เราไม่ระวัง ทำให้เราถูกจับในข้อหาเมียเสพติดไว้ครอบครอง โดยที่ยาเสพติดไม่ใช่ของเรา และถูกจับไปอยู่ในเรือนจำ ชีวิตของผู้คนในเรือนจำมีอายุตั้งแต่อายุ 18-80 ปี มีความหลากหลาย “การเข้าไปอยู่ในเรือนจำทำให้ถูกจำกัดอิสรภาพ จำกัดด้วย กฎเกณฑ์และระเบียบมากมาย รวมถึงความรู้สึกของความรัก ความผูกพันระหว่างแม่ลูก หากผู้ต้องขังมีสถานะภาพเป็นลูก เขาก็จะห่วงแม่ที่อยู่ข้างนอก หรือผู้ต้องขังที่มีสถานะภาพเป็นแม่ จะห่วงลูก โครงการกำลังใจเป็นโครงการที่ทำให้ผู้ต้องขังหญิง ลู้อเพื่อที่จะรอวันที่เขาพ้นโทษ กุญแจดอกแรกคือเรือนจำไขให้ เขามีอิสรภาพสู่โลกข้างนอก เขากลับมาเจอกับบัคหรือภรรยาซึ่งที่ พวกเรา คนในสังคมขังเขาเอาไว้ ด้วยความเชื่อที่ว่า คนที่ผ่าน เรือนจำมาเป็นคนที่ไว้ใจไม่ได้ น่ากลัว ออกจากขบกว่าคนที่อยู่

ผู้ต้องขังหญิงจะร้องไห้และใช้เวลา 2-4 เดือน บางคน 6 เดือนหรือ 1 ปี แล้วแต่สภาพการปรับใจของตัวเองขึ้นอยู่กับ เวลาในการปรับตัว

การได้พูดแลกเปลี่ยนกับนักโทษหญิง ทำให้ รศ.ดร.นาภรณ์ รับรู้ถึงความฝันของนักโทษ ที่บ่งบอกว่า พวกเขาต้องการ “อิสรภาพ” นั่นก็คือ ฝันอยากเป็นแม่เพื่อจะได้เป็นออกจากเรือนจำ เมื่อเห็นคลองก็อยากเป็นแม่ สิ่งที่พวกเขาสะท้อนออกมาทำให้ได้เห็นถึงความเหงา ว้าเหว่ ทั้งนี้ทุกคนมีความหวังที่เหมือนกันคืออิสรภาพ

เมื่อได้พูดคุยกับผู้ต้องขัง “ทำให้รู้ว่า เราต้องช่วยกันดึงพลังที่สร้างสรรค์ออกมาจากตัวของเขาให้ได้มากที่สุด โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เน้นคุณภาพทางจิตใจ สร้างกำลังใจ ต้องทำให้พวกเขาเห็นว่า แม้ว่าขังอยู่ในที่แคบแต่

คุณภาพจิตใจของผู้ต้องขังหญิงต้องดี จึงได้จัดกิจกรรมใหม่ๆ ให้พวกเขา ไม่ว่าจะเป็นการสอมน้อยคะ เพื่อให้เขารู้สภาพจิตใจของตัวเอง เกิดสมาธิ เกิดปัญญา รู้พลังในตัวของตัวเอง ซึ่งเขาไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่า ตัวเขาเองมีพลังมากมาย ทั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังหญิงได้พบเจอคนที่ตัวเองรัก เคารพ ส่วนใหญ่เป็นพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง นอกจากมาเยี่ยมกันแล้ว ยังมีโอกาสได้กอดพ่อแม่ หรือลูกตัวเอง ส่งเสริมให้จิตใจของแม่-ลูกอ่อนมีเมตตาหากันมากขึ้น

คุณอรสม สุทธิสาคร นักเขียนสารคดีอิสระ เล่าว่า โครงการกำลังใจและแผนพัฒนาจิต มุสลิฮิสตอรี สฤษดีวงศ์ ได้ร่วมจัดกิจกรรมในเรือนจำที่หลากหลาย ตัวเองทำงานสารคดีมาครั้งคือชีวิต เราชักงานสารคดีและตัวเราเองก็มองว่างานสารคดีเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ เป็นงานประกาศพลังของชีวิตคน ไม่มีอะไรที่ยิ่งใหญ่ไปกว่านี้อีกแล้ว การเขียนเรื่องราวความเป็นจริง มันทำให้คนได้บทวนตัวเอง ขณะเดียวกันก็ได้คลี่คลายตัวเองลงด้วย มันทำให้เรามองเห็นคุณค่าในตัวเอง ผู้ต้องขังในเรือนจำไม่จำเป็นต้องขังหญิงหรือชาย เขาจะรู้สึกชีวิตของพวกเขาไม่มีคุณค่าอีกแล้ว ทั้งด้วยความรู้สึกของตัวเองและความรู้สึกที่สังคมมองพวกเขา เมื่อเขาก้าว

เขาไปอยู่ในเรือนจำ เขาสูญเสียคุณค่าแห่งตัวตนลง เราจะทำอย่างไรให้เขามีกำลังใจ มองเห็นคุณค่าในตัวเองและมองเห็นคุณค่าในตัวเองที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นด้วย จึงได้นำประสบการณ์ที่ผู้ต้องขังมี นำมาเสนอเป็นเรื่องราวเพื่อให้อื่นๆ ในสังคมได้รับรู้

"เข้าไปสอนเรื่องการเขียนประสบการณ์เรื่องราวของผู้ต้องขัง ได้ฟังเรื่องราวที่ทำให้เขาทุกขใจ มีการให้กำลังใจ เราไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่ครูสอนเขียนสารคดีเรื่องเล่า หากแต่เรายังเป็นเสมือนญาติของผู้ต้องขัง การรับฟังพวกเขาด้วยจิตใจที่เปิดกว้าง มีเมตตาต่อพวกเขา จึงเป็นเรื่องสำคัญมากในชั้นเรียนที่สอนการเขียนให้ผู้ต้องขังหญิง เราในฐานะครูก็จะให้ผู้ต้องขังได้เข้ามาถอด เสร็จมือเราเป็นญาติ เป็นแม่ของพวกเขา เกิดเป็นความไว้นื้อเชื่อใจ และบอกเล่าความอัดอั้นในจิตใจให้

เราพร้อมรับรู้ การจัดกิจกรรมทุกรูปแบบเพื่อเสริมกำลังใจและทำให้ชีวิตของพวกเขามีความสุข มีกำลังใจขึ้นมาบ้าง จากการได้พูดคุยกับผู้ต้องขังหญิงที่มีโทษประหารชีวิตว่า เขาอยากเป็นอะไร เขบอกว่ายอยากเป็นสัตว์เดรัจฉานที่มีอิสระเสรีและไม่ยอมอยู่ในเรือนจำอีกแล้วไม่ว่าจะชาติไหน"

การเข้าไปฝึกให้ผู้ต้องขังได้เขียนเล่าเรื่องราวของตัวเอง จึงเป็นเรื่องที่มีพลังมาก มากกว่านักเขียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ผู้ต้องขังมีวัตถุดิบที่ติดอยู่แล้วในตัวทุกคน การที่เขาถ่ายทอดเรื่องราวของตัวเองออกมาทำให้น่าสนใจ และมีชีวิตชีวาอย่างมาก เรื่องราวเหล่านี้หากได้นำเสนอสู่สังคมภายนอก จะทำให้ผู้คนเข้าใจความรู้สึกของผู้ที่เคยผ่านชีวิตในเรือนจำ เมื่อเข้าใจก็จะมองพวกเขาด้วยความรักความเมตตา ให้โอกาสมากขึ้น และนี่ก็คือการช่วยกัน "ไขกุญแจดอกที่สอง" ออกมา

บทสรุปของการสร้างเรื่องเล่าโดยให้ผู้มีประสบการณ์อย่าง "ผู้ต้องขัง" ได้เล่าผ่าน รศ.ดร.นาภารดี บอกว่า มนุษย์เราทุกคนจะรู้จักตัวเองผ่านเรื่องเล่า เพราะเมื่อมนุษย์มีประสบการณ์ จะมีความทรงจำ และความทรงจำจะประกอบสร้างขึ้นมาเป็นตัวตนของเรา ถ้าเรารู้สึกว่าเราเป็นคนที่ไม่มีความรัก เรื่องที่เขาเล่าออกมา ก็จะบอกความคิดความรู้สึกภายในของเขาออกมา กระบวนการของการทำเรื่องเล่า ตัวนักวิจัยจะมีความพยายามให้ผู้เล่าสร้างเรื่องของตัวเองขึ้น ตัวเรื่องเล่ามันจึงมีพลัง เพราะว่ามันสะท้อนเรื่องราวชีวิตของคน ขณะเดียวกัน มันได้สร้างชีวิตใหม่ให้กับคน ทำให้เขาได้บทวนหัวใจที่ผ่านเขาได้ ทำอะไรบ้าง และต่อไปข้างหน้าจะเป็นอย่างไร มันเป็นการเปิดโอกาสให้คนได้บทวนชีวิตของตัวเอง รวมทั้งขีดเส้นชะตาชีวิตของตัวเองต่อไปด้วย เรื่องเล่าสามารถเล่าผ่านคำพูด ข้อเขียน บทเพลง และงานศิลปะแขนงต่างๆ ล้วนแล้วแต่สามารถถ่ายทอดตัวตนของตัวเองออกมาแล้วสร้างตัวตนได้

สำหรับคนอื่นก็จะเข้าถึงตัวตนของแต่ละคน สิ่งนี้จะเห็นพื้นฐานให้คนเข้าใจกันและมีความเอื้ออาทร มีความเมตตา ขณะเดียวกันบางทีมนุษย์เรามองไม่เห็นพลังของตัวเอง ตัวเรื่องเล่าจึงเป็นวิธีการใหม่ที่ใช้สร้างพลังของผู้คนขึ้นมาได้ ซึ่งเรื่องเล่ามีมานานแสนนานแล้ว แต่เราไม่ได้หยิบมาใช้ในงานทางวิชาการ อย่างเรื่องเล่าของชาวป่า ชาวเขา เรื่องเล่าของชนเผ่าอินเดียแดง หากเราสร้างเรื่องเล่ามากขึ้นๆ สังคมจะเปลี่ยนเพราะตัวเรื่องเล่า ทำให้เกิดการสื่อสารสองทางเกิดขึ้น คือผู้ฟังมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เล่า และมีกระบวนการความสัมพันธของตัวเองผ่านเรื่องเล่าที่ได้ฟังหรือได้รับรู้มา จึงเกิดเรื่องเล่าใหม่ๆ เกิดขึ้น เรื่องเล่าแต่ละครั้งที่ถูกเล่าออกไปจะถูกตีความไปเรื่อยๆ และไม่เคยหยุดนิ่ง การจะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องราวต่างๆ จึงต้องมีเรื่องเล่าในแต่ละชุดที่มากพอและหลากหลายพอ